

Position Paper t.b.v. Rondetafelgesprek 'Embryowet' met vaste commissie VWS TK

Ik steun het initiatiefwetsvoorstel tot wijziging van de Embryowet in verband met de afschaffing van het tijdelijk verbod op het doen ontstaan van embryo's voor wetenschappelijk onderzoek (Kamerstuk 36 416) van harte. Graag licht ik kort mijn perspectief toe aan de hand van drie kernthema's: nut, noodzaak, zorgvuldigheid. Daarbij ga ik ervan uit dat de andere genodigden uitgebreid zullen ingaan op andere elementen die een rol spelen bij dit dossier.

Nut

Het opheffen van het tijdelijk verbod op het maken van embryo's voor onderzoek is primair van belang om nader onderzoek naar de effectiviteit en veiligheid van huidige en toekomstige voortplantingstechnieken mogelijk te maken. Onvervulde kinderwens is een groot maatschappelijke en persoonlijk probleem. Gelukkig zijn er de afgelopen 50 jaar (sinds de introductie van IVF) veel nieuwe mogelijkheden gecreëerd om paren met onvervulde kinderwens te helpen. Echter, verreweg de meeste voortplantingsbehandelingen resulteren niet in een zwangerschap en de meeste embryo's die ontstaan bij voortplantingsbehandelingen gaan verloren. Bovendien zijn er zorgen over de korte- en lange termijneffecten van voortplantingsbehandelingen. En tot slot zijn er vele nieuwe voortplantingstechnieken in ontwikkeling waarvan, voordat deze klinisch gebruikt gaan worden, de effectiviteit en veiligheid eerst vastgesteld dient te worden. Het maken van embryo's voor onderzoek is noodzakelijk om onderzoek te doen naar effectiviteit en veiligheid van voortplantingstechnieken.

Noodzaak

Veel voortplantingsonderzoek kan plaatsvinden met diermodellen, humane rest-embryo's of met recent ontwikkelde embryo-achtige structuren. Echter, alle processen rondom de bevruchting en de eerste 3-4 dagen ontwikkeling (die cruciaal zijn voor een embryo) kunnen niet met deze alternatieven onderzocht worden. Diermodellen zijn niet representatief genoeg voor menselijke embryo's, rest-embryo's zijn vaak van mindere kwaliteit en minstens 4 dagen oud en ook embryo-achtige structuren representeren op zijn vroegst dag 5-6 in de ontwikkeling. Kortom, het bestuderen van de eerste paar dagen van de menselijke ontwikkeling kan alleen door menselijke embryo's te maken voor onderzoek.

Zorgvuldigheid

Onderzoek doen met menselijke embryo's mag in Nederland niet zomaar. Dat geldt voor rest-embryo's die nu al gebruikt mogen worden voor onderzoek als ook voor het maken van embryo's voor onderzoek mocht dit wettelijk mogelijk worden. Onderzoek met embryo's valt onder de Embryowet en onderzoeksprotocollen met embryo's worden beoordeeld door de Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek (CCMO). De CCMO, waar ik de afgelopen 12 jaar als embryodeskundige lid van ben geweest, beoordeelt ieder protocol uiterst zorgvuldig op o.a. kwaliteit, relevantie en proportionaliteit. Daarbij wordt altijd de afweging gemaakt of de potentiële opbrengst van het onderzoek opweegt tegen de belasting van het onderzoek. In het geval van embryo onderzoek dus of dat de mogelijke resultaten van dat onderzoek opwegen tegen het verloren gaan van embryo's t.g.v. dat onderzoek. Bovendien wordt getoetst of het onderzoek niet ook mogelijk is zonder gebruik te maken van menselijke embryo's. Kortom, als het maken van embryo's voor onderzoek mogelijk gaat worden dan zal dat iedere keer zorgvuldig worden getoetst op nut en noodzaak.

Prof.dr. Sjoerd Repping
Hoogleraar Zinnige Zorg | Amsterdam UMC
Voormalig hoogleraar Humane Voortplantingsbiologie
Embryodeskundige CCMO